

Архімандрит Митрофан (Божко) –
кандидат богослов'я (PhD), доцент,
учений секретар Київської духовної академії (Київ)

ДОКУМЕНТИ 1929 РОКУ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ АРХІЄПИСКОПА КОСТЯНТИНА (ДЬЯКОВА) ТИМЧАСОВО ВИКОНУЮЧИМ ОBOB'ЯЗКИ ПАТРІАРШОГО ЕКЗАРХА УКРАЇНИ

Митрополит Костянтин (Дьяков, 1864–1937) був другим Патріаршим Екзархом всієї України, наслідуючи в цьому званні митрополита Михаїла (Єрмакова, 1862–1929). Свої обов'язки першоієрарха Православної Церкви в радянській Україні він виконував з 1929 по 1937 рр. На жаль, в історичній науці до теперішнього часу немає досліджень, присвячених його діяльності на цій посаді. Більшість авторів зосереджували увагу на його життєвому шляху, єпархіальному служінні на Харківській кафедрі та мученицькій кончині. Це роботи єпископа Нестора (Доненка)⁶³⁵, Т. Кальченко⁶³⁶, П. Страхова⁶³⁷ та М. Стеця⁶³⁸. Однак звернення до екзаршого служіння митрополита дозволило б пролити світло на функціонування інститутів і статус Православної Церкви в Україні. На сьогодні вона оцінюється з протилежних позицій: як автономна Українська Церква, самостійна у вирішенні внутрішніх питань, або Український Екзархат, повністю залежний від центру в Москві⁶³⁹. В даній публікації ми не ставимо перед собою завдання розкрити весь спектр пов'язаних з піднятою проблемою питань. Проте ми можемо підійти до неї з розгляду кількох документів, які прояснюють обставини прийняття ієрархом повноважень екзарха.

Загалом, для кожної установи є важливим транзит повноважень її керівника. Тим більше це стосується новоутворених структур, які знаходяться в стані свого організаційного утвердження. Наскільки механізм передачі повноважень керівника відповідає її положенню? Яку роль в цьому процесі відіграють зовнішні сили? В якій мірі наступник успадковує права та обов'язки

⁶³⁵ Доненко Н., прот. Обстоятельства смерти митр. Константина (Дьякова) и прот. Александра Глаголева. *Ежегодная богословская конференция Православного Свято-Тихоновского богословского института*. М., 2000. С. 292–298.

⁶³⁶ Кальченко Т. В. Константин (Дьяков). *Православная энциклопедия*. М., 2014. Т. 36. С. 733–735.

⁶³⁷ Страхов П. В. Священномученик Константин (Дьяков), митрополит Киевский и Галицкий, Патриарший экзарх Украины. *Труды Белгородской духовной семинарии*. 2018. № 7. С. 163–167.

⁶³⁸ Стець Н. Н. Священномученик Константин (Дьяков) и его служение на Харьковской кафедре с 1924 по 1934 год. *Церква мучеників: гоніння на віру та Церкву у ХХ столітті: матеріали Міжнар. наук. конф.* (К., 6–7 лютого 2020 р.) / упоряд. С. В. Шумило; відп. ред. прот. В. Савельєв. К., 2020. С. 107–114.

⁶³⁹ Див.: Митрофан (Божко), архім. Православна Церква в Україні після 1921 р.: до питання про статус автономії чи екзархату. Готується до друку в часописі «Труди Київської Духовної Академії» № 39.

свого попередника? Ці питання є надзвичайно важливими для розуміння становища Української Церкви на рубежі 1920–30-х рр., оскільки між її попередніми очільниками – митрополитами Антонієм (Храповицьким) та Михаїлом (Єрмаковим) – не було чітко встановленої передачі влади. Це, в свою чергу, викликало у ряду дослідників сумніви в автономному статусі самої Церкви. Саме тому окремої уваги потребує момент приходу до влади митрополита Костянтина (Дьякова).

Інформація про це міститься в трьох документах, які ми виявили в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України) у фонді 5 «Народний комісаріат внутрішніх справ УСРР». Це заява тоді ще архієпископа Харківського і Охтирського Костянтина до НКВС від 20 травня 1929 р. з повідомленням про призначення його т.в.о. Патріаршого Екзарха України, копія відповідного указу митрополита Сергія (Страгородського) від 18 травня 1929 р., а також дозвіл відділу адміністративного управління НКВС від 29 травня 1929 р. виконувати йому належні функції⁶⁴⁰. Після вступного огляду цих документів ми пропонуємо читачам публікацію їхніх текстів.

Отже, в заяві від 20 травня 1929 р. архієпископ Костянтин повідомляв НКВС про своє призначення. Він вказував, що 30 березня того ж року спочив Патріарший Екзарх митрополит Михаїл (Єрмаков). Архієреї, які прибули в Київ на його поховання, 3 квітня винесли постанову, в котрій підтвердили повноваження архієпископа як Заступника Екзарха, надані йому на Соборі єпископів 25 січня 1927 р. Після цього Заступник Патріаршого Місцеблюстителя митрополит Сергій (Страгородський) видав указ, яким призначав його т.в.о. Патріаршого Екзарха України. У зв'язку з цим, ієрарх просив НКВС зареєструвати його в новому статусі та надати право мати при собі канцелярію і користуватися відповідними бланками й печаткою (див. Документ 1).

Обставини подій, описаних в заяві, доповнюються даними з інших джерел. У 1932 р. в синодальній типографії в Варшаві вийшла друком брошура «Памяти Высокопреосвященного Митрополита Михаила Ермакова». Її автор, ймовірно архієпископ Олексій (Громадський), залишив опис останніх днів та поховання спочилого екзарха⁶⁴¹. Він, зокрема, вказує, що на заупокійних богослужіннях та відспівуванні, які пройшли 1–2 квітня 1929 р., були присутні такі ієрархи (подані нами з урахуванням сану й дат архієрейських хіротоній, що вказані в дужках):

1. Сильвестр (Братановський), архієпископ Калузький і Боровський, представник Московської Патріархії (4 квітня 1910 р.);

⁶⁴⁰ Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України). Ф. 5. Оп. 3. Спр. 1075. Арк. 46, 47, 44.

⁶⁴¹ Стародуб А. Митрополит Михаїл (Єрмаков) (1862–1929): деякі аспекти останнього періоду діяльності та обставини смерті. *Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів*. К., 2002. Т. 9. С. 456–472.

2. Димитрій (Вербицький), архієпископ Уманський, вікарій Київської єпархії (31 жовтня 1910 р.);
3. Пахомій (Кедров), архієпископ Чернігівський і Ніжинський (30 серпня 1911 р.);
4. Анатолій (Грисюк), архієпископ Одеський і Херсонський (29 червня 1913 р.);
5. Василій (Богдашевський), архієпископ Канівський, вікарій Київської єпархії (6 серпня 1914 р.);
6. Костянтин (Дьяков), архієпископ Харківський і Охтирський, заступник Екзарха України (8 вересня 1924 р.);
7. Георгій (Делієв), єпископ Переяславський (насправді – Дніпропетровський і Запорізький – *авт.*) (8 січня 1922 р.);
8. Філарет (Лінчевський), єпископ Черкаський і Чигиринський, вікарій Київської єпархії (2 грудня 1923);
9. Варлаам (Козюля), єпископ Бершадський, вікарій Київської єпархії (серпень 1926 р.);
10. Стефан (Проценко), єпископ Козелецький, вікарій Чернігівської єпархії (8 вересня 1926 р.);
11. Сергій (Гришин), єпископ Полтавський і Переяславський (6 травня 1927 р.);
12. Порфирій (Гулевич), єпископ Криворізький, вікарій Дніпропетровської єпархії (25 червня 1928 р.)⁶⁴².

В наведеному списку бачимо 11 архієреїв Української Церкви, з яких 5 правлячих та 6 вікарних. Серед них не було представників Волинської, Подільської й Таврійської єпархій, але окремо виділяється представник Московської Патріархії. З високою долею вірогідності можемо стверджувати, що саме ці ієрархи 3 квітня 1929 р. склали ту постанову, на яку посилався архієпископ Костянтин. Таким чином, це зібрання єпископату стало не лише богослужбовим, з нагоди відспівування митрополита Михаїла, але й адміністративним, яке обрало його спадкоємця, хоча й тимчасового.

В своїй заяві архієпископ Костянтин не називає це архієрейське зібрання Священним Собором єпископів, який був офіційним керівним органом автономної Української Церкви⁶⁴³, проте називає його рішення «постановою», що несе в собі офіційно-діловий характер. Можливо, зібрання не було названо Собором, оскільки для цього треба було мати спеціальний дозвіл влади. Однак показова присутність на ньому архієпископа Сильвестра (Братановського), який представляв Московську Патріархію. З одного боку, це могло бути виявом пошани з боку Заступника Патріаршого Місцеблюстителя до спочилого Екзарха. З іншого, цілком ймовірно, що він був відряджений до Києва саме як

⁶⁴² Стародуб А. Вказ. праця. С. 470–471. Пор.: Білокінь С. І. Православні єпархії України 1917–1941 рр. *Історико-географічні дослідження на Україні. Збірник наукових праць* К., 1992. С. 100–120.

⁶⁴³ Див.: Собрание определений и постановлений Священного Собора Православной Российской Церкви 1917–1918 гг. Вып. 4. Приложение к «Деяниям» второе. М., 1918. С. 17–18.

його представник на Собор єпископів для визначення наступника митрополита Михаїла. Відповідні повноваження були закріплені за Московським Патріархом. У «Положенні про Тимчасове Вище Церковне Управління на Україні» (далі – «Положення») від 26 червня (9 липня) 1918 р. вказувалося, що він благословляє скликання Церковних Соборів в Україні⁶⁴⁴, а у Визначенні Всеросійського Помісного Собору (далі – Визначення) від 7 (20) вересня 1918 р. – що він може посилати своїх представників на Український Церковний Собор⁶⁴⁵. У даному разі, за відсутності Патріарха, ці повноваження могла здійснювати особа, яка була першоієрархом Російської Церкви.

Про те, що 3 квітня відбулися не просто збори архієреїв, а більш офіційне й формальне засідання, свідчить їхнє рішення – підтвердити постанову Собору єпископів від 25 січня 1927 р. Цілком зрозуміло, що зробити це міг лише орган вищий або рівнозначний йому за статусом. Тому, на нашу думку, 3 квітня 1929 р. мало місце саме засідання Собору єпископів, хоча, очевидно, воно й не мало офіційного дозволу держави.

У зв'язку з інформацією, що міститься в заяві, можемо зробити ще одне припущення. Дата Собору єпископів, коли архієпископу Костянтину вперше доручили заміщати Екзарха, вказана в документі помилково. Собор, який виніс таку постанову, відбувся не 1927-го, а роком пізніше – 24–25 січня 1928 р. Ця постанова звучить таким чином: «Впредь до созыва Украинского Церковного Собора для управления церковными делами всей Украины просить Государственную власть зарегистрировать патриаршего экзарха митрополита Михаила, коему и поручить по всем церковным делам лично сноситься с Центральной Государственной властью, а в нужных случаях по его уполномочию архиепископу Харьковскому Константину»⁶⁴⁶. Винести таку постанову 25 січня 1927 р. Собор єпископів не міг, оскільки в цей час митрополит Михаїл знаходився на засланні, і лише 12 жовтня прибув до Харкова. Що ж стосується можливості легалізації церковного управління, то вона з'явилася лише в результаті його Декларації про лояльність до радянської влади, яка датується 17 листопада 1927 р.⁶⁴⁷

В процесі призначення т.в.о. Екзарха важливим є сам факт волевиявлення українського єпископату. Цей момент відсутній в указі митрополита Сергія, але яскраво впливає з заяви архієпископа Костянтина. При чому таке волевиявлення було зроблено двічі – 25 січня 1928 р. й 3 квітня 1929 р. Таким чином, указу Заступника Місцєблюстителя передувала постанова єпископату автономної Української Церкви. Такий спосіб призначення співвідноситься з «Положенням» та Визначенням 1918 р., де вказується, що Митрополит

⁶⁴⁴ Собрание определений... С. 17.

⁶⁴⁵ Там же. С. 16.

⁶⁴⁶ Цит. по: Мазырин А., свящ. Вопрос о замещении Киевской кафедры в 1920-е годы. *Вестник ПСТГУ. II: История. История Русской Православной Церкви*. 2007. Вып.4 (25). С. 69.

⁶⁴⁷ Преловська І. Документи органів безпеки УСРР щодо життя та діяльності Екзарха України митрополита Михаїла (Єрмакова) (1862–1929). *Український археографічний щорічник*. К., 2010. Вип. 15. С. 68–69.

Київський затверджується і благословляється Патріархом⁶⁴⁸. Хоча тут мова йде не про Митрополита Київського, а лише про т.в.о. Патріаршого Екзарха України, проте, оскільки він все ж ставав першоієрархом Української Церкви, надзвичайно важливо, що зберігався механізм, визначений її установчими документами. Підкреслимо, що в них не вказано, який саме церковний орган має здійснювати обрання: Всеукраїнський Собор чи Собор єпископів.

Тепер перейдемо до указу митрополита Сергія (Страгородського) від 18 травня 1929 р. Його суть в цілому вже зрозуміла, але документ містить цілий ряд важливих нюансів (див. Документ 2). Причинами, через які архієпископ Костянтин призначався т.в.о. Екзарха, вказувалося те, що він є відповідальним керівником, а також займає кафедру «головного міста України». Зрозуміло, що мова йде про Харків, але саме це місто не згадується по імені й, що характерно, не називається столицею. Очевидно, що офіційним центром Української Церкви так і залишався Київ, незважаючи на те, що її першоієрарх тимчасово знаходився у Харкові.

Відмітимо, що в указі вперше з документів 1920-х рр., які нам довелося досліджувати, зустрічається вираз «Український Екзархат». Далі в тексті він жодним чином не оговорюється. На нашу думку, цей вираз пов'язаний з тим, що Православну Церкву на території Української Соціалістичної Радянської Республіки (далі – УСРР) очолював ієрарх з титулом Патріаршого Екзарха. Далі з документу видно, що поняття «Український Екзархат» не протиставляється назві «Українська Церква» і не відміння її. Можна було б запідозрити, що в указі є намагання якимось чином обмежити автономні права Української Церкви. Проте з його тексту випливає інше.

Отже, «тимчасово виконуючий обов'язки Патріаршого Екзарха України» володіє правами, які мав його попередник митрополит Михаїл (Єрмаков), повний титул якого звучав як «Патріарший Екзарх, Митрополит Київський, Галицький і всієї України». Ці права в указі не перераховуються, але в ньому названі деякі з них:

1. *зносини з Московською Патріархією у справах Української Церкви.* З цього твердження випливає, що єпархії на території УСРР з точки зору московського центру складала окрему церковну область, і справи її розглядаються там через посередництво т.в.о. Екзарха. Ця вказівка узгоджується з установчими документами 1918 р. про утворення Української Церкви на засадах автономії⁶⁴⁹.

2. *право нагороджувати духовенство, за винятком митри.* Це право не оговорювалося в «Положенні» та Визначенні 1918 р., але було вказано в посланні Заступника Патріаршого Місцєблюстителя архієпископа Серафима (Самойловича) від 29 грудня 1926 р.⁶⁵⁰. Очевидно, ним користувався попередній Екзарх «за посадою», і це ж право успадковував його наступник.

⁶⁴⁸ Собрание определений... С. 17, 16.

⁶⁴⁹ Собрание определений. С. 17, 15.

⁶⁵⁰ Акты Святейшего Тихона, Патриарха Московского и всея России, позднейшие документы и переписка о каноническом преемстве высшей церковной власти (1917–1943 г.): Сб. в 2 ч. / Сост. М. Е. Губонин. М., 1994. С. 490–492.

3. *скликання Малого і Великого Соборів Українських Архієреїв*. Дане твердження вказує на те, що внутрішні справи «Українського Екзархату» / «Української Церкви» вирішуються самим українським єпископатом, який має свій повноважний орган – Священний Собор єпископів у повному і малому складі⁶⁵¹. Скликання цих Соборів і, очевидно, головування на них належить до прерогатив т.в.о. Екзарха як першоієрарха Української Церкви, що узгоджується з «Положенням».

Інші повноваження нового першоієрарха в указі не окреслюються, хоча з тексту зрозуміло, що вони є, але перераховані найбільш суттєві з них.

Слід звернути увагу ще на кілька важливих речей. В тексті указу вказується про тимчасовість повноважень архієпископа Костянтина і говориться про майбутнє *обрання Київського Митрополита*. Це в черговий раз свідчить про особливий статус, який зберігався у глави Української Церкви, і про те, що її центром апіорі залішався Київ. Проте на час вакантності *управління Київською єпархією мало бути доручено комусь з українських архієреїв за поданням т.в.о. Екзарха*.

Таким чином, указ митрополита Сергія демонструє, що центр Української Церкви не переносився з Києва до Харкова, виборність Київського Митрополита зберігалася, органи управління у вигляді Великого і Малого Соборів єпископів мали функціонувати в усталеному порядку, а тимчасовий керівник Київської єпархії призначатися за поданням т.в.о. Екзарха. Загалом, механізм взаємодії української церковної влади з російською не відступав від «Положення» та Визначення 1918 р., а повноваження т.в.о. Екзарха відповідали правам його попередника – Митрополита Київського, що окремо оговорювалося. Такий стан речей, принаймні в тому вигляді, як він постає в розглянутих документах 1929 р., яскраво контрастує з ситуацією в самій Російській Церкві, де організація вищого управління далеко не відповідала постановам Всеросійського Помісного Собору 1917–1918 рр.

Третій пропонований документ – дозвіл адміністративного управління НКВС від 29 травня 1929 р. виконувати архієпископу Костянтину функції т.в.о. Патріаршого Екзарха України, а також мати при собі канцелярію та користуватися відповідними бланками, штампом і печаткою (див. Документ 3). При першому ж погляді на цей документ кидаються в очі рукописні вставки, зроблені поверх машинописного тексту. Вони вносять невеличке, але суттєве уточнення в текст документу: т.в.о. Екзарха та його канцелярія мають перебувати в Харкові.

Зрозуміло, що архієпископ Костянтин був правлячим архієреєм Харківської єпархії і його положення як єпископа «головного міста України» сприяло його призначенню. Однак, в указі митрополита Сергія немає прямої вказівки перебувати в Харкові. Вона чітко артикульована лише адміністративним наркомату внутрішніх справ, і то з пізнішою поправкою. Звичайно, перебування в столиці УСРР полегшувало ієрарху взаємодію з

⁶⁵¹ Див. §7 «Положення» в різних редакціях: Собрание определений... С. 18; Стародуб А. Всеукраїнський православний церковний Собор 1918 року: огляд джерел. К., 2010. С. 224.

державною владою, але, з іншого боку, посилювало контроль центральних органів над його діяльністю. Про це свідчить й практика адміністративного заслання українських архієреїв до Харкова, яка мала місце в 1920-ті рр.

Отже, розглянуті документи дають підставу стверджувати, що станом на 1929 р. Українська Церква продовжувала існувати й усвідомлювати себе в статусі автономії, отриманої 1918 р. Так само її бачили з Москви. Вираз «Український Екзархат», вжитий в указі митрополита Сергія (Страгородського), є лише синонімом до поняття «Українська Церква» і жодним чином не принижує її автономного статусу. Про це свідчать характер відносин між вищими церковними управліннями Києва і Москви, а також обсяг повноважень т.в.о. Патріаршого Екзарха України, який відповідав повноваженням його попередника – Митрополита Київського, Галицького і всієї України.

Ясна річ, ці висновки не можна поширити на подальші роки екзаршого служіння митрополита Костянтина (Дьякова), які потребують спеціального дослідження. Ситуація в Церкві впродовж 1930-х рр. кардинально змінилася через «безбожну п'ятирічку» й «Великий терор». В цей час було заслано, ув'язнено й розстріляно всіх українських архієреїв та велику кількість духовенства. Така обстановка позначилася на можливості Церкви проводити свої Собори та здійснювати єпископські й священницькі хіротонії. В умовах фізичного винищення духовенства і віруючих, інституційний статус Української Церкви, очевидно, відійшов на задній план. Проте розкриття цих процесів потребує ретельного вивчення архівних матеріалів, що дозволить відійти від припущень і відтворити реальну картину минувшини.

**Документ 1. Заява архієпископа Костянтина (Дьякова) до НКВС
з повідомленням про призначення його т.в.о. Патріаршого Екзарха
України. 20 травня 1929 р.⁶⁵²**

В НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ У.С.С.Р.

Харьковского Архиепископа
КОНСТАНТИНА ДЬЯКОВА

ЗАЯВЛЕНИЕ.

Православная Церковь Патриаршей ориентации на Украине в Церковно-административном отношении управлялась Патриаршим Экзархом на Украине **ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕННЫМ*** МИТРОПОЛИТОМ МИХАИЛОМ /ЕРМАКОВЫМ/, в свое время зарегистрированным в этом церковном положении Центральной Государственной Властью УКРАИНЫ.

30 Марта с.г. бывший Патриарший Экзарх Митрополит МИХАИЛ ЕРМАКОВ скончался. Его Заместителем по делам сношений с Центральной

⁶⁵² ЦДАВО України. Ф. 5. Оп. 3. Спр. 1075. Арк. 46.

* В квадратних дужках вказані рукописні вставки у машинописний текст.

Государственной Властью, в силу постановления СОБОРА Архипастырей Украины, от 25 Января 1927 г. **, был назначен Я – Архиепископ Харьковский КОНСТАНТИН ДЬЯКОВ.

Православные Украинские Архипастыри, собравшиеся в КИЕВЕ на погребение почившего Экзарха, постановлением своим, от 3-го Апреля с.г., данные Мне СОБОРОМ полномочия подтвердили.

Сего числа Мною получен указ /в копии при сем прилагаемый/ от Заместителя Патриаршего Местоблюстителя ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕННЕЙШЕГО СЕРГИЯ МИТРОПОЛИТА НИЖЕГОРОДСКОГО, в силу которого Я назначаюсь Вр.и.д. Патриаршего Экзарха Украины.

Ввиду вышеизложенного, Я прошу Н.К.В.Д. УССР зарегистрировать Меня в Моем новом положении, предоставив Мне право иметь при Себе канцелярию и пользоваться соответствующими бланками и печатью. О последующем прошу не отказать поставить Меня в известность. –

*Архиепископ Константин Дьяков.****

20 мая 1929 года

Г. Харьков, Красно-Октябрьская 6 кв. 3.

Документ 2. Указ Заступника Патріаршого Місцєблюститєля митрополита Сергія (Страгородського) про призначєння архієпископа Костянтина (Дьякова) т.в.о. Патріаршого Екзарха України. 18 травня 1929 р.⁶⁵³

МОСКОВСКАЯ ПАТРИАРХИЯ

*Копия**

ЗАМЕСТИТЕЛЬ

Патриаршего Местоблюстителя

18-го мая 1929 г.

№ 1384

МОСКВА

ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕННЕЙШИЙ
ВЛАДЫКО!

В виду невозможности оставлять Украинский Экзархат на неопределенное время без ответственного руководителя, а также принимая во внимание, что ВАШЕ ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕНСТВО занимает кафедру главного города Украины, ПОРУЧАЮ Вам временно, впредь до новых распоряжений, исполнение обязанностей Экзарха Украины в звании: «Вр.и.д. Патриаршего Экзарха Украины» и с присвоением Вам тех прав, какими пользовался почивший Экзарх /сношения с Патриархией по делам Украинской Церкви,

** Насправді, цей Собор відбувся в 1928 р. В документі рік вказано помилково.

*** Курсивом виділені написи від руки.

⁶⁵³ ЦДАВО України. Ф. 5. Оп. 3. Спр. 1075. Арк. 47.

* Курсивом виділені написи від руки.

награждения духовенства, за исключением митры, созыв Малого и Большого Соборов Украинских Архиереев и пр./.. Управление Киевской Епархией, впредь до избрания Киевского Митрополита, имеет быть поручено кому-либо из Архипастырей Украины, о чем прошу Вас представить Мне Ваши соображения. –

ЗАМЕСТИТЕЛЬ

Патриаршего Местоблюстителя /СЕРГИЙ Митрополит Нижегородский/.

ПЕЧАТЬ

ЕГО ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕНСТВУ

Высокопреосвященнейшему
КОНСТАНТИНУ
Архиепископу Харьковскому и
Ахтырскому.

/Печать /

Архиепископ Константин Дьяков
20/V – 1929 г. г. Харьков

С подлинным верно.

Документ 3. Дозвіл відділу адміністративного управління НКВС виконувати архієпископу Костянтину (Дьякову) функції т.в.о. Патріаршого Екзарха України. 29 травня 1929 р.⁶⁵⁴

У.С.Р.Р.

Народній Комісаріят
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Відділ АдмінУправл.
«29» травня 1929 р.
№ 531.8.86.
Харків

*Копія**

До Харківського Архієпископа
Констянтина Д'ЯКОВА

АдмінУправління НКВС повідомляє, що з боку НКВС немає перешкод щодо виконання Вами обов'язків т.в.о. патріаршого екзарха України [з містом перебування в м. Харкові,]** то також Вам дозволяється мати при собі канцелярію [в м. Харкові] користуватись блянками, штампом та печаткою. –

~~Нач. АдмінУправління НКВС /Якимович/~~***
Ст. Інспектор Культів АУ /підпис/ /Кривохатський/

⁶⁵⁴ ЦДАВО України. Ф. 5. Оп. 3. Спр. 1075. Арк. 44.

* Курсивом виділені написи від руки.

** В квадратних дужках вказані рукописні вставки у машинописний текст.

*** Закреслено в документі.